धातुरूप

तमः पुस्तकं पठति।' यहाँ 'पठति' क्रिया पद में 'पठ्' धातु है। कुछ धातुएँ (some roots)—

	× •	3 3 3 3	
पठ्	पदन	Π	to read
लिख्	लिखना		to write
हस्	हँसना		to laugh
वद्	बोलना		to speak
धाव्	दौड़ना		to run
पत्	गिरना		to fall
खेल्	खेलना		to play
गम्	जाना		to go
दृश्	देखना		to see
	पठ् - त	लट्लकार	
पुरुषः	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्रथमः	पठति	पठतः	पठन्ति
मध्यमः	पठसि	पठथः	पठथ
उत्तमः	पठामि	पठावः	पठामः
सम्बन्ध (Relation)-			
पठति (सः, सा) पठतः (तौ, ते) पठन्ति (ते, ताः) पठसि (त्वम्)	वह पढ़ता/पढ़ती हैं वे दो पढ़ते/पढ़ती हैं तुम पढ़ते/पढ़ती हो	he/she reads they both read they read you read	

N

TT	10 T	11	
N.8	Se 2	-	100
21	7.4		

लिखति

लिखतः निजन्भः लिखन्ति लिख्य

लिख् (लिखना-to write) - लट्लकार

इसी प्रकार अन्य धातुओं के भी रूप होते हैं।

ó

पठथः (युवाम्) पठथ (यूयम्) पठामि (अहम्) पठावः (आवाम्) पठामः (वयम्)

तुम दो पढ़ते/पढ़ती हो both of you read तुम सब पढ़ते/पढ़ती हो all of you read , मैं पढ़ता/पढ़ती हूँ I read हम दोनों पढ़ते/पढ़ती हैं both of us read हम सब पढ़ते/पढ़ती हैं we read

मध्यमः	लिखसि	लिखथः	ालखथ	
उत्तमः	लिखामि	लिखावः	लिखामः	
	गम (गच्छ) (उ	ताना-to go) - लट्लकार		
प्रथमः	गच्छति	गच्छतः	गच्छन्ति	
मध्यमः	गच्छसि	गच्छथः	गच्छथ	
	गच्छामि	गच्छावः	गच्छामः	
उत्तमः		n-to be) - लट्लकार		
प्रथमः	अस्ति	स्तः	सन्ति	
मध्यमः	असि	स्थः	स्थ	
उत्तमः	अस्मि	स्वः	स्मः	
Jan	भू (होन	I-to be) - लट्लकार		
प्रथमः	भवति	भवतः	भवन्ति	
मध्यमः	भवसि	भवथः	भवथ	
उत्तमः	भवामि	भवावः	भवामः	

3. जिस (व्यक्ति या वस्तु) के विषय में बात करनी है।

A (person or thing) topic to speak about. अन्य भाषाओं की भाँति संस्कृत में तीन पुरुष होते हैं। Like other languages, there are three persons in Sanskrit.

- प्रथम पुरुष (Third Person)– व्यक्ति अथवा वस्तु जिसके विषय में बात करते हैं (Thing or person to speak about)। यथा– सः/सा पठति। (वह पढ़ता/पढ़ती है। He/she reads)
- 2. मध्यम पुरुष (Second Person)– बात सुनने वाला (listener)। यथा– त्वं पठसि। (तुम पढ़ते/पढ़ती हो। You read)
- उत्तम पुरुष (First Person)– बोलने वाला (speaker)। यथा– अहं पठामि। (मैं ':ढ़ता/पढ़ती हूँ। I read)

वचन (Number)

संस्कृत भाषा में तीन वचन होते हैं। There are three numbers in Sanskrit-

- एकवचन (Singular)– एक का बोधक (Denotes one) यथा–बालकः पठति। (One boy)
- द्विवचन (Dual) दो का बोधक (Denotes two)
 यथा बालकौ पठतः। (Two boys)
 - बहुवचन (Plural) दो से अधिक का बोधक (Denotes more than two) यथा – बालकाः पठन्ति। (Many boys)

